

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Han är uppstånden såsom han sagt! Helvete, död, var är nu er makt? Djävulens välde är nu förbi. Kristus har segrat, så även vi!

Bön: Du uppståndne Frälsare, låt oss få se dig, törnekrönt och pinad, men också hur du segrat och är nära oss med din uppståndels kraft. Ge oss tillit till ditt Ord och låt det ge oss kraft i denna stund. Amen.

Predikotext: Joh 20:11–18:

11 Men Maria stod utanför graven och grät. När hon gråtande lutade sig in i graven, 12 fick hon se två änglar i vita kläder sitta där Jesu kropp hade legat, den ene vid huvudändan och den andre vid fotändan. 13 De frågade henne: "Kvinna, varför gråter du?" Hon svarade: "De har tagit min Herre, och jag vet inte var de har lagt honom."

14 När hon hade sagt det, vände hon sig om och såg Jesus stå där, men hon förstod inte att det var han. 15 Jesus frågade henne: "Kvinna, varför gråter du? Vem söker du?" Hon trodde att det var trädgårdsmästaren och sade till honom: "Herre, om det är du som har burit bort honom, så säg var du har lagt honom så att jag kan hämta honom."

16 Jesus sade till henne: "Maria." Då vände hon sig om och sade till honom på hebreiska: "Rabbuni!" – det betyder lärare. 17 Jesus sade till henne: "Rör mig inte, för jag har inte stigit upp till Fadern än. Men gå till mina bröder och säg till dem att jag stiger upp till min Far och er Far, till min Gud och er Gud." 18 Maria Magdalena gick då och berättade för lärjungarna att hon hade sett Herren och att han hade sagt detta till henne.

Dagens tema är *Vandringen med den uppståndne*. Temat anknyter till berättelsen om Emmausvandringarna i Luk 24. Den här texten innehåller en del detaljer som kan verka förvirrande:

Hur passar skildringen av Maria Magdalenas möte med Jesus ihop med de andra evangelisternas berättelser? Går de ens ihop?

Varför sa Jesus: Rör mig inte?

Vi ska i första delen av predikan säga något om de olika berättelserna och se hur fast och samstämmigt deras vittnesbörd är, för det blir en stöttesten för vår tro om vi upplever att de motsäger varandra. Sen ska vi också fundera varför Jesus sa: Rör mig inte!

Slutligen ska vi slå fast betydelsen av att Jesus uppstod kroppsligen ur graven.

Motsäger berättelserna varandra?

Man har diskuterat olika s.k. motsättningar:

- 1) Vilka kvinnor var vid graven?
- 2) Hur många änglar var i graven?
- 3) Vilka berättade för apostlarna? Var det först Maria eller var det de andra kvinnorna som var med vid graven?

I vår text nämns Maria, enligt v 1 presenteras hon som Maria Magdalena eller Maria från Magdala.

Markus: Maria Magdalena, Maria, Jakobs mor och Salome.

Matteus: Maria Magdalena och den andra Maria. I 27:56 nämns denna andra Maria som Jakobs och Joses mor, och dessutom modern till Sebedeus söner. Det finns goda skäl att anta att hon hette Salome, och kunde ha varit syster till Maria, Jesu mor.

Lukas nämner först inte namnen på kvinnorna, men i 24:10 nämner han namnen på tre som berättade allt för de elva och för alla de andra: Maria Magdalena, Johanna och Maria, Jakobs mor. Han talar också om de andra kvinnorna som var med dem.

Nu finns det några tolkningsregler, som jag har lånat från en intressant bok av en tysk präst, Karsten Bürgener: *Jesu Kristi uppståndelse från de döda*. Denne pastor hade i sina studier lärt sig att uppståndelseberättelserna var sinsemellan motstridiga. Det här förföljde honom och han forskade mycket. Efter hand kom han fram till att de bibliska berättelserna är helt trovärdiga alltigenom och att de mycket väl går att förena.

Jag nämner två av de tolkningsregler han anför, som grundar sig på ingående kännedom om antikens tänkande och uttryckssätt i skrift.

Den första regeln är att det ska vara *två eller tre vittnen* för att en juridiskt hållbar dom ska fällas. Och där räknas inte kvinnors vittnesbörd. Det här förklarar varför Johannes i 21:14 skriver: "Detta var en tredje gång som Jesus visade sig för lärjungarna." I de flesta översättningar skrivs "den tredje gången", men det stämmer inte om man räknar med Marias och de andra kvinnornas vittnesbörd. "En tredje gång" kan ge en förståelse för att Johannes väljer ut de två föregående gånger när män har varit med: första påskkvällen när Tomas inte var med, och en vecka senare när Tomas var med. Han väljer ut som vittnen de tillfällena som har starkast bevisning.

Den andra regeln kallas *de ofullständiga personuppgifternas problem*. Den går ut på att man inte nämner alla som är närvarande vid en händelse utan väljer ut vissa. När flera vittnen finns kan de därför ange olika personer som närvarande. Om man då ställer upp listor över de närvarande kan det verka som att de motsäger varandra.

Därför får vi inte dra slutsatsen att det var bara de nämnda kvinnorna som hade begett sig till graven. De var sannolikt flera.

En tredje regel är *de ofullständiga tidsangivelsernas problem*. Vi har helt enkelt inte någon kronologisk sammanställning.

Genom att jämföra de olika berättelserna med varandra kan vi skissera händelserna så här:

Jesus visade sig först för Maria Magdalena och den andra Maria och troligen några andra. De rusar till lärjungarna med den hemska nyheten att någon har tagit bort kroppen och återvänder sedan till graven. De stod utanför graven och grät. De lutade sig in i graven och såg två änglar. De frågade Maria: Varför gråter du? Maria tror att någon har tagit bort Jesu kropp. Änglarna förklarar att Jesus har uppstått, och ger dem befallning att gå och berätta för lärjungarna.

Sedan vänder sig Maria ut från graven mot en man som hälsar dem, men de känner inte igen honom. De andra kvinnorna rusar iväg för att

berätta för lärjungarna, men Maria dröjer kvar och efter att Jesus tilltalat henne med hennes namn känner hon igen honom. Senare får hon också i uppdrag att gå och berätta vad han sagt. Under tiden har Petrus och Johannes varit vid graven. Exakt när är svårt att få fram, men det har ingen av berättarna avsett att säga.

Vi går inte desto mera in på de olika detaljerna i berättelserna här, utan ska ta oss an en fråga till:

Varför sa Jesus: "Rör mig inte!"?

Jesus hade mött kvinnorna som sprungit bort från graven med en hälsning, *Chairete*, som är en daglig hälsningsfras, typ Goddag, finska Terve, eller Guds frid (Matt 28:9). Tydligt var inte Maria med utan dröjde kvar vid graven. Kvinnorna hade kastat sig ner inför honom och sedan tagit i hans fötter.

I Joh 20:27 säger Jesus till Tomas att han ska komma med sitt finger och sticka sin hand i hans sida.

Varför säger Jesus till Maria att hon inte ska röra honom?

Det här är en översättningsfråga. På grekiska heter det: *Me mou aptou*, vilket närmast betyder: Håll inte fast mig. Engelska översättningar har: *Do not hold on to me*. Sedan fortsätter han med att förklara, att han ännu inte har stigit upp till Fadern.

Vi får det intrycket, att Jesus vill säga att Maria inte ska hålla fast honom, som för att se till att han inte går bort från henne. Men han säger att han ännu inte ska lämna jorden utan kommer att vara med dem en tid, innan han sen lämnar dem och stiger upp till sin Far och deras Far. Hon får ännu chansen att möta honom, och nu har hon inte som uppgift att tillbe honom utan att gå till bröderna och berätta för dem.

Det gör hon också, och hon berättar som ett ögonvittne om att han visat sig och hon berättar vad han hade sagt. Därför blir hon ett viktigt vittne. Men hon är inte ett juridiskt trovärdigt vittne enligt den tidens lagar.

Därför räknas hennes vittnesmål inte riktigt i juridisk mening. Därför nämns hon inte av Paulus i 1 Kor 15, uppståndelsekapitlet. Där betonar han trovärdigheten i uppståndelsen genom att anföra två grupper med tre vittnen var, så att det blir en förstärkning av den juridiska principen, "enligt två eller tre vittnens utsago":

A1: Petrus, A2: de tolv, A3: mer än femhundra bröder.

B1: Jakob, B2: alla apostlarna, B3: "för mig, som för ett ofullgånget foster".

Uppståndelsens betydelse

Vi ska avsluta i uppståndelsekapitlet 1 Kor 15. Paulus framhåller där vad som är det allra viktigaste:

- (1) att Kristus dog för våra synder enligt Skrifterna,
- (2) att han blev begravd (som en sann människa, inte skenbart död),
- (3) att han uppstod på tredje dagen enligt Skrifterna.

Att våra synder var orsak till att Kristus dog ingår i de centrala punkterna. Därför tar vi inte lätt på händelserna på långfredagen. Vi ska inte som några menar alltid lyfta fram segern och uppståndelsen som om Jesu lidande skulle vara något mindre viktigt. Det är viktigt att Jesus dog och blev begravd, och det är viktigt att han uppstod.

Det här understryker aposteln genom att hänvisa till den långa raden av vittnen. Det är ingen möjlighet att förklara uppståndelsen så som judarna försökte: att hans lärjungar hade flyttat hans kropp, eller som liberalteologerna gör: att han inte var riktigt död och att han på något sätt börjat leva igen.

Eftersom det är påskdagens ämne att tala om hur uppståndelsen skedde nöjer jag mig här att tala om hur hans vittnen förklarat vad uppståndelsen betyder i andlig mening.

Där måste vi ännu upprepa, att uppståndelsen grundar sig på det faktum att Jesus verkligen dog, och att orsaken till hans död var att vi människor annars skulle ha fortsatt att vara i

djävulens ägo. Utan långfredagens smärta skulle vi inte ha påskens glädje. Jesus gick i döden för att vi utan det offer som han bar fram på långfredagen skulle ha varit hjälplöst förlorade. Men han blev det offer som fullbordade den offerinstitution som Gud befallt Mose att ordna på Sinai. Som Hebr 13:12 säger har Jesus lidit utanför stadporten, för offerdjurens blod bars in i det allra heligaste av översteprästen medan kropparna brändes upp utanför lägret. Hans blod rann på korset så att det allra heligaste kunde öppnas. En symbol för det var förhänget i templet, och det rämnade i två delar i Jesu dödsstund. Där öppnade vägen till himlen för alla människor, och nu är det, som vi sjunger i sången: "öppet för vilken som helst att in i det heligaste gå".

Jesu död är alltså det första, den lägger grunden för vår frälsning. Orsaken beskrivs i Rom 4:25: *Jesus utlämnades för våra synders skull*. Våra synder var alltså orsaken till att Jesus måste låta sig födas av en jungfru, lida alla de frestelser som människor har behövt lida och gått igenom värre tortyr än någon människa. För ingen annan människa har utstått den brännstråle som Gud lät drabba Jesus när han övergavs i den yttersta nöden på korset.

Men Paulus fortsätter med att beskriva följderna av Jesu uppståndelse: *uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull*. Vad innebar det för oss att Jesus uppstod? Jo, då utfärdade Gud kvittot på att hela världens syndamängd var betald. Hela den skuld som människornas synder hade dragit över oss hade betalats till sista slanten. Därmed finns ingen dom längre över oss, eftersom Jesus betalat för skulden och vi är frikända. Han blev vår ställföreträdare, då han dog i vårt ställe, och han uppstod också som den förste som återvänt i förhärligad gestalt från de döda. Det skriver Paulus om i 1 Kor 15:13–20, gårdagens episteltext:

13 Om det inte finns någon uppståndelse från de döda, har inte heller Kristus uppstått. 14 Men om Kristus inte har uppstått, då är vår predikan meningslös och även er tro meningslös. 15 Då står vi där som falska vittnen om Gud, eftersom vi har vittnat om Gud att han uppväckt Kristus, som han ju inte har uppväckt ifall det verkligen är så att döda inte uppstår. 16 För om döda inte

*uppstår, har inte heller Kristus uppstått.
17 Men om Kristus inte har uppstått, då är
er tro meningslös och ni är fortfarande kvar
i era synder. 18 Och i så fall är de som in-
somnat i Kristus förlorade. 19 Om det bara
är för detta livet vi har vårt hopp till Kristus,
då är vi de ömkligaste av alla människor.*

*20 Men nu har Kristus verkligen uppstått
från de döda, som förstlingen av de insom-
nade.*

Paulus vågar här dra fram en antites – om Kristus inte har uppstått – för han har ett så kraftigt argument för att Kristus verkligen har uppstått. Antitesen skulle leda till en fullständig katastrof: hans predikan skulle vara meningslös, han skulle vara avslöjad som ett falskt vittne. Och ännu värre: då skulle vi alla ännu vara kvar i våra synder. Då är vi förlorade som har satt vårt hopp till Kristus, om det bara skulle gälla detta liv.

Men vilken triumf: Nu har Kristus verkligen uppstått från de döda! Och han är förstlingen, för vi ska också uppstå på samma sätt.

Det här är verkligen kärnan i den kristna tron. Utan uppståndelse har vi ingen kristendom. Men i tron på den Uppståndne har vi all kraft i hela universum till förfogande. Låt oss påminna oss Paulus saliga bekännelse i Fil 3:7–11 och be att den ska bli vår egen:

*7 Men allt det som förr var en vinst för mig
räknar jag nu som förlust för Kristi skull.
8 Ja, jag räknar allt som förlust, för jag har
funnit det som är långt mer värt: kunskapen
om Kristus Jesus, min Herre. För hans skull
har jag förlorat allt och räknar det som
skräp, för att vinna Kristus 9 och bli funnen
i honom – inte med min egen rättfärdighet,
den som kommer av lagen, utan med den
som kommer genom tron på Kristus, rätt-
färdigheten från Gud genom tron. 10 Då
får jag lära känna Kristus och kraften i hans
uppståndelse och dela hans lidanden ge-
nom att bli lik honom i hans död, 11 i hop-
pet om att nå fram till uppståndelsen från
de döda.*

Amen.